

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 28204/2023
22.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Томислав Јовановић, адвокат из ..., против туженог Ехро bank a.d., Београд, чији је пуномоћник Драган Николић, адвокат из ..., ради утврђења и чинидбе, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2133/23 од 17.05.2023. године, у седници одржаној 22.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2133/23 од 17.05.2023. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 13926/2022 од 09.12.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава меница серије ... од 24.05.2006. године са доспећем 31.05.2009. године, издата у корист туженог ради наплате износа од 4.422.318,08 динара, па је тужени обавезан да меницу врати – преда тужиоцу. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 195.412,00 динара.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж 2133/23 од 17.05.2023. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Првог основног суда у Београду П 13926/22 од 09.12.2022. године, у ставу првом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништава меница серије ... од 24.05.2006. године са доспећем 31.05.2009. године, издата у корист туженог ради наплате износа од 4.422.318,08 динара, те да се тужени обавезе да ту меницу врати – преда тужиоцу. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 13926/22 од 09.12.2022. године, тако што је тужилац обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 265.775,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408., у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11... 18/20) и члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 10/23), па је утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Ревидент у ревизији указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, међутим, та битна повреда није разлог због ког ревизија може да се изјави на основу одредбе члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужене банке "Marfin bank" a.d., Београд, која је правни претходник "Laiki bank" a.d., Београд, је са корисником кредита "АА" д.о.о. ... закључила 24.05.2006. године, уговор о краткорочном кредиту бр. ../06 којим је кориснику кредита одобрен кредит у износу од 2.500,00 динара. На основу закљученог Анекса Уговора о кредиту од 24.11.2006. године између "Laiki bank" a.d., Београд и корисника кредита "АА" д.о.о. ..., одређен је рок враћања до 24.03.2007. године, а поред банке и корисника кредита, као уговорне стране су у уговору наведени ББ, као солидарни јемац 1 и АА, као солидарни јемац 2. У Анексу је такође наведено да је средство обезбеђења инструмент наплате потраживања једна бланко потписана соло меница солидарног дужника 2 и да солидарни дужник 1 и солидарни дужник 2, потписом уговора неопозиво и безусловно овлашћују банку да достављене бланко менице са серијским бројевима ... и ... може попунити на износ доспеле а неизмирене обавезе по основу овог уговора, са уписивањем клаузуле "без протеста", места и датума закључења уговора, као и места и датума издавања менице, датума попуњавања менице, као датума доспећа меничне обавезе, као и места плаћања меничне своте, а по потреби и других меничних елемената и клаузула. Анекс уговора потписао је ББ, за корисника кредита "АА" д.о.о. и овлашћено лице банке, а Анекс уговора о кредиту није потписао АА. Тужилац АА је, као издавалац потписао бланко сопствену меницу серијски број ... и предао је "АА" д.о.о. из Меница је предата "Laiki bank" a.d. Београд приликом закључења Анекса уговора о краткорочном кредиту бр. ../06 од 24.05.2006. године. Меница серијски број... је попуњена тако што је у меници наведено место издавања "Београд", дана 24.05.2006. године на износ од 4.222.318,00 динара, са датумом доспећа 31.05.2006. године и да је иста платива по наредби "Marfin bank" a.d., Београд, без извештаја и без протеста, да ће се плаћање извршити у "Marfin bank" a.d., Београд, а на месту за издаваоца (трасанта) је наведено име "АА" запослен у "АА" д.о.о. ..., са станом у Ул. ... бр. ..., број личне карте ..., ЈМБГ ..., док је на месту предвиђеном за потпис издаваоца "трасанта" потпис лица АА, односно неспорно потпис тужиоца. На основу веродостојне исправе, менице серијски број ... тужена, као извршни поверилац је 21.02.2011. године пред Другим основним судом у Београду, Судска јединица у Младеновцу, против извршног дужника АА из ..., поднела предлог за извршење на уделима по скраћеном поступку а ради наплате износа од 4.422.318,00 динара, са законском затезном каматом почев од 01.06.2009. године па до исплате, као и трошкове извршног поступка пленидбом,

проценом, продајом и намирењем из вредности 66,67 удела извршног дужника "КО 021 Со" д.о.о. Београд. Решењем извршног суда Ив 26600/11 од 03.11.2011. године, одређено је предложено извршење. Извршни дужник је против решења о извршењу изјавио приговор који је решењем Ив 26600/11 од 20.02.2011. године одбијен као неоснован. Извршни дужник је 11.09.2012. године доставио допуну приговора у ком је навео да је након доношења решења о извршењу извршни поверилац у Регистар агенције за привредне регистре уписао заложно право на уделима. Решењем Другог основног суда у Београду, Судска јединица у Обреновцу Ипв (Ив) 72/12 од 20.07.2012. године, усвојен је приговор извршног дужника АА поднет 03.05.2012. године против решења Другог основног суда у Београду, Судска јединица у Младеновцу Ив 26600/11 од 20.02.2012. године, па је то решење укинато у целости и предмет враћен на поновни поступак. Решењем Другог основног суда у Београду, Судска јединица у Младеновцу Ив 26600/2011 од 28.03.2013. године, стављено је ван снаге решење о извршењу Другог основног суда у Београду, Судска јединица у Младеновцу Ив 26600/2011 од 03.11.2011. године, у делу у коме је одређено извршење и одлучено да се поступак настави као поводом приговора против платног налога. Правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П 5131/16 од 16.06.2016. године утврђено је да не постоји уговорно правни однос између тужиоца АА и тужене "Marfin bank" a.d., Београд, као правног следбеника "Laiki bank" a.d. Београд, утврђен садржајем одредби по основу Анекса уговора о кредиту бр. ../06 од 24.11.2006. године и утврђена је неистинитост садржине исправе – менице серијски број ... исписане са местом издавања "Београд", датум издавања "24.05.2016. године", на износ динара "4.422.318,00 динара", по наредби "Marfin bank" a.d., Београд, за вредност примљену у новцу и стављену у рачун без извештаја, без протеста, са ознаком као трасанта "АА" запосленог у "АА" д.о.о. за плаћање "Marfin bank" a.d., Београд, што је тужена "Marfin bank" a.d., Београд, дужна признати.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је предметна меница ништава у смислу одредбе члана 107, 108. и 109. Закона о меници, у вези одредбе члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, налазећи да за пуноважност менице није довољно само да је потпише издавалац (неспорно је да је тужилац исту потписао), већ и да се напише његово име и презиме, односно назив издаваоца – трасанта. Име и презиме издаваоца – трасанта није на меници, јер је очигледном грешком погрешно уписан јединствени матични број тужиоца који има 11 цифара, па подаци који су дати у меници за њеног издаваоца – трасанта не одговарају подацима лица које је меницу потписало, а то је тужилац. Због чињенице да је на месту предвиђеном за издаваоца менице "трасанта", а где се неспорно налази потпис тужиоца, наведено непостојеће лице и матични број који није тужиочев, те да је у меницу унет неистинит садржај, првостепени суд закључује да је меница незаконита као противна принудном пропису и да је тужени дужан да тужиоцу меницу врати.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев тужиоца одбио, налазећи да меница чија се пуноважност тужбом оспорава садржи све елементе прописане одредбом члана 107. Закона о меници, а да то што је нетачно уписан јединствени матични број тужиоца и његово име не утиче на пуноважност менице, имајући у виду да ниједан од тих елемената не представља битне елементе, сагласно наведеној законској одредби. Предметна меница попуњена је као обезбеђење уговора о кредиту, а евентуална чињеница да је попуњена без меничног овлашћења не чини меницу неважећом, односно ништавом, јер она садржи све прописане елементе,

већ то може представљати само основ да тужилац у поступку за наплату менице истакне менични приговор, у смислу члана 16. Закона о меници, у вези члана 998. Закона о облигационим односима и на тај начин делимично или у целини одбије захтев имаоца менице за наплату. Поред тога, означање јединственог матичног броја и имена тужиоца као трасанта меницу не чини неважећом, нити то представља попуњавање менице супротно одредби члана 107. Закона о меници, а код чињенице да је тужени покренуо извршни поступак и у том поступку предао предметну меницу, као веродостојну исправу, следи да извршење тужбеног захтева који се односи на враћање менице, не би било могуће.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је преиначењем првостепене пресуде, правилно применио материјално право.

Одредбом члана 107. Закона о меници ("Службени лист ФНРЈ", бр. 104/46, ("Службени лист СФРЈ", бр. 16/65, 547/70, 57/89, ("Службени гласник СРЈ", бр. 46/96 и ("Службени лист СЦГ", бр. 1/2003 – Уставна повеља), прописано је да сопствена меница садржи: 1) означање да је меница, унето у сам слог исправе на језику на ком је она састављена; 2) безусловно обећање да ће се одређена свота новца платити; 3) означање доспелости; 4) место где плаћање треба да се изврши; 5) име онога коме се или по чијој наредби се мора платити; 6) означање дана и места где је сопствена меница издата; 7) потпис онога који меницу издаје (издавалац). На основу одредбе члана 108. Закона о меници, исправа којој недостаје неки од наведених елемената не вреди као сопствена меница, односно ништава је.

По својој правној природи, меница је хартија од вредности којом се њен издавалац безусловно обавезује да ће он сам или по његовом налогу – треће лице, одређено у меници, исплатити наведеном повериоцу у меници или по његовој наредби износ новца на који меница гласи и то у одређено време и на одређеном месту. Меница је презентациона хартија од вредности, што значи да је менични поверилац дужан да поднесе повериоцу меницу када она доспе, како би наплатио одговарајући новчани износ. Такође је строго формална хартија од вредности, јер менично писмено мора да садржи законом прописане елементе, осим претпостављених. Недостатак битног елемента чини је неважећом. Изузетак је бланко меница која садржи само минимум битних елемената са овлашћењем каснијем имаоцу менице да попуни остале битне елементе, сагласно споразуму за издаваоце. Бланко меница у моменту издавања, вољом самог издаваоца не садржи све битне меничне елементе, а предата је меничном повериоцу са овлашћењем да је касније попуни, сагласно споразуму са издаваоцем. Право на попуну бланко менице безусловно обухвата право на уношење свих битних меничних састојака који недостају, меничне своте, места и датума издавања, доспелости и слично. Меница је строго формална исправа о дуговима, што значи да је за њено постојање потребно сачинити писмену исправу која садржи елементе прописане законом. Послови у вези са хартијом од вредности по самом закону су формални правни послови, а њихова формалност се не огледа само у писменој форми већ и обавезном садржају који имају хартије од вредности.

У конкретном случају, предметна меница садржи све битне елементе прописане одредбом члана 107. Закона о меници, што значи да она није ништава у смислу одредбе члана 108. истог Закона. Истинитост садржаја менице од значаја је за права и обавезе које из ње проистичу, а што је било предмет спора у парници правноснажно окончаној

пресудом Првог основног суда у Београду П 5131/16 од 16.06.2016. године, којом је утврђено да предметна меница има неистиниту садржину. Међутим, то је не чини ништавом јер у овом случају одређени садржај није услов за формалну исправност меница. Због тога тужилац неосновано ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1., 154. и 165. став 2. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић